DANIEL DEFOE

ROBINSON CRUSOE

GENÇ HAYAT

ROBINSON CRUSOE

bir HAYAT YAYIN GRUBU markasıdır.
© 2019, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. A.Ş.
Tüm yayın hakları Hayat Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.
Sertifika No: 75092

Merhaba Genç Arkadaşımız;
Genel müdüründen yayın yönetmenine, yayın danışmanından pazarlama müdürüne, editöründen grafikerine, yazarından çizerine kadar müthiş bir ekibin bıkmadan sıkılmadan, gecesini gündüzüne katarak hazırladığı bu kitabın her sayfasında bizleri de hatırla!
Çünkü sen bizim hep aklımızdasın…

ISBN : 978-625-447-191-9

Genç Hayat : 243

Çocuk Klasikleri : 3

Kitabın Adı : Robinson Crusoe

Yazar : Daniel Defoe

Çevirmen : Recep Kibar

Editör : Sevgi Korkut

Kapak & İç Tasarım : Vildan Ekşi

Baskı Yeri - Tarihi : İstanbul, 2024

Baskı - Cilt : Alioğlu Matbaacılık
Orta Mahalle Fatin Rüştü Sokak No: 1/3-A
Bayrampaşa / İstanbul
Tel: (0 212) 612 95 59
Sertifika No: 45121

Hayat Yayın Grubu

Molla Gürani Mahallesi, Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3
Fındıkzade - Fatih / İstanbul
Tel: 0212 613 11 00 Gsm: 0530 259 80 96 Faks: 0212 613 11 55
www.gnchyt.com - e-posta: hayat@hayatyayinlari.com
instagram/gnchytt - **facebook**.com/gnchyt

DANIEL DEFOE

ROBINSON CRUSOE

Genç Hayat

Bölüm 1

Hayata Başlarken

Ben 1632 yılında York şehrinde doğdum, iyi bir aileden geliyorum. Babam aslen Bremenli bir yabancı olsa da Hull'a ilk yerleşenlerdendi. Ticaret yaparak iyi bir servet kazandı ve ticaret işlerini bırakarak York'a taşındı. Burada Robinsonlardan olan ve saygın bir aileden gelen annemle evlendi. Beni de Robinson Kreutznaer olarak adlandırdılar fakat İngiltere'de artık sıradanlaşan kelimelerin yozlaşması sonucunda bize Crouse olarak sesleniyorlar, daha doğrusu biz kendimizi böyle tanıtıyoruz, arkadaşlarım da beni böyle çağırıyor.

Benden büyük iki tane erkek kardeşim vardı, biri eskiden ünlü Albay Lockhart tarafından komuta edilen Flanders'deki bir İngiliz piyade alayında yarbay olarak Dunkirk yakınlarında İspanyollara karşı savaşırken öldürüldü. Diğer ağabeyime ne olduğunu, aynı annemle babamın bana ne olduğunu bilmediği gibi hiçbir zaman öğrenemedim.

Ailenin üçüncü çocuğu olarak ve ticaretle hiçbir zaman uğraşmadığım için erken yaşlarda kafamda başıboş düşünceler doluşmaya başlamıştı. Çok yaşlı olan babam, evde öğretim ile devlet okulları ayarında bir eğitim vermişti bana ve hukuk okumamı istiyordu. Fakat beni denizlere açılmak dışında hiçbir şey

yeteri kadar tatmin etmiyordu. Bu isteğim ölümcül sonuçlar doğurmasına rağmen babamın iradesine hatta emirlerine karşı gelmeme, annemin ve arkadaşlarımın tüm rica ve iknalarını umursamama neden oldu ve sefil bir hayat yaşamama yol açtı.

Güngörmüş ve ağırbaşlı olan babam, başıma gelecekleri önceden tahmin etmiş olsa gerek bana ciddi ve mükemmel öğütler verdi. Bir sabah beni gut hastalığı yüzünden kapandığı odasına çağırdı ve bu konuyla alakalı bana samimi bir konuşma yaptı. İyi karşılanacağım, servetimi arttırabileceğim rahat ve kolay bir yaşam sürebilecekken baba evinden, kendi ülkemden ayrılmama nasıl bir gerekçenin sebep olduğunu sordu. Bir yanda çaresiz kaderine boyun eğmiş insanların olduğunu diğer yanda ise maceralara atılmak için olağan yoldan saparak kendilerine ün katmak amacıyla denizaşırı yolculuğa çıkan üstün nitelikli ve gelecek vaadeden adamların olduğunu söyledi. Benim seviyemin orta halli olduğunu; bu tarz şeylerin benim seviyemden ya çok üst ya da çok altta olduğunu söyledi. Uzun hayat tecrübeleri sonucunda orta halli seviyenin insan mutluluğu için en ideali olduğunu anlattı. Sefalet ve zorluklara maruz kalmayan, ayrıca üst sınıf insanların gurur, lüks, hırs, kıskançlık gibi duygularıyla muhatap olmak zorunda kalınmayan ve dünyada gelinebilecek en iyi seviyenin bu olduğunu söyledi.

Bu durumun sağlayacağı mutluluğu kolayca kavrayabileceğimi söyledi. Aslında bu seviyenin diğer insanların hepsinin kıskandığı bir yer olduğunu; kralların bile büyük işler yapmak için dünyaya gelmelerinin sefil sonuçlarından yakındığını; iki uç noktanın ortasında, aşağılık ile yücelik arasında bir yerde olmayı dilediklerini; bilge insanların ise ne yoksul olmayı ne de zengin olmayı dilemelerinin bunun gerçek mutluluk standardı olduğunun kanıtı olduğunu söyledi.

Benden hayatın zorluklarının her zaman için üst ve alt sınıflar arasında paylaşıldığını, orta halli sınıfın daha az felaketle uğraşmak zorunda kaldığını ve orta sınıf insanların üst ve alt sınıflardaki gibi iniş çıkışlara maruz kalmadığını fark etmemi istedi.

Onlar, hayatı hırslı, lüks içerisinde ve savurgan bir şekilde yaşayanlar kadar bedensel veya zihinsel olarak herhangi bir rahatsızlık veya huzursuzluğa maruz kalmazken öte yandan ağır iş, ihtiyaçların giderilmesi ve ortalama veya yetersiz beslenen yaşam tarzlarının doğal sonuçlarından dolayı kendilerine rahatsızlık vermezmiş.

Orta sınıf, hayatın her türlü erdem ve zevki için adeta özel olarak tasarlanmış gibiymiş; barış ve bolluk orta seviyede servetin yardımcısıymış; ılımlılık, ölçülülük, sessizlik, sağlık, toplum, tüm hoş arzular ve zevkler, yaşamın orta noktasında bulunan nimetlermiş. Bu seviyedeki insanlar, sessizce ve sorunsuz bir şekilde dünyadan geçip gidermiş. Ne günlük ekmek parası için ruhundan ve bedeninin dinçliğinden parçalar çalınır, ne köle gibi satılma durumuna ne de karmaşık durumlar yüzünden rahatsız edilirlermiş. İçlerinde ne çileden çıkmış haset duygusu ne de hırstan öfke barınırmış, bunlara rağmen şartlar kolaylaştığında dünya üzerinde yavaşça kayar gibi mantıklı bir şekilde yaşamın tatlılıklarını acı olmadan tadar ve mutlu olduklarını hissederlermiş ve bu mutluluğu daha mantıklı bir şekilde tanımayı her gün deneyimleyerek öğrenirlermiş.

Bundan sonra bana ciddiyetle ve sevecen bir tavırla fevrilik etmememi, doğanın ve doğduğum hayatın durgunluğunun karşı çıktığı sefaletlere kendimi kaptırmamam için baskı yaptı. Ekmeğimi aramaya gerek duymadığımı, benim için iyi

olacağını ve bana tavsiye ettiği orta hayat durağına adil bir şekilde girmeye çalışmamı, eğer dünyada çok kolay ve mutlu olamamışsam mutluluğumu engelleyen sadece kaderim veya yanlış tercihlerim olurmuş, böylece bana zarar vereceğini bildiği şeylere karşı önlemler için beni uyarmakla görevini yerine getirmiş olacakmış. Kısacası, kendisinin arzu ettiği şekilde evde kalıp yerleşirsem benim için çok iyi şeyler yapacağı gibi talihsizliklerime doğru gitmem için beni cesaretlendirecek kadar teşvik edemeyeceğini ve hepsini toparlayacak nitelikte bana ağabeyimin örnek olması gerektiğini söyledi. Onu da Güney Ülkeleri'nin savaşlarına girmekten alıkoymak için aynı ciddiyetle ikna etmeye çalıştığını fakat ikna edemediğini, gençlik arzularının onu ölüme götürdüğünü söyledi. Benim için dua etmeyi bırakmayacağını söylese dahi, bana şunu söylemeye cüret ediyordu: eğer bu aptalca adımı atarsam Tanrı beni kutsamazmış ve bundan sonra iyileşmeme yardım edecek kimse olmadığında onun öğüdünü düşünmek için bolca zamanım olacakmış.

Söyleminin bu son kısmı kehanete benzer bir nitelik taşımasına rağmen, ben babamın da aynı bu özelliklere sahip olduğunu fakat kendisinin bunun farkında olmadığını sanıyordum. Gözlerinden dökülen yaşların özellikle öldürülen erkek kardeşimden söz ederken boşalırcasına aktığını fark ettim. Benim pişman olduğum zamanda bana yardım etmeyeceğinden bahsettiğinde, o kadar duygulandı ki konuşmayı bıraktı ve bana kalbinin ne kadar dolu olduğundan bahsetti ve daha fazla sözlerine devam edemedi.

Bu konuşma benim için oldukça etkileyici oldu, kim aksini iddia edebilirdi ki zaten? Ben de bu sebepten dolayı artık denizaşırı gitme düşüncesinden vazgeçtim ve babamın arzu ettiği

gibi evde kalmaya karar verdim. Ama ne yazık ki birkaç gün, tüm bu konuşmanın etkilerinin silinmesine yetti! Her neyse babamın daha fazla sıkıştırmasını önlemek adına birkaç hafta sonra ondan oldukça uzağa kaçmayı kararlaştırdım. Yine de önceki gibi karar vermenin hararetiyle aceleci davranmadım, annemi normalde olduğundan daha iyi hâlde gördüğüm bir vakitte kenara çektim ve ona aklımda dönen düşüncelerin dünyayı görmeye ne denli meyilli olduğumu, bu düşünceler karşısında hiçbir şeyde bununla başa çıkacak kadar kararlı olmadığımı ve babamın beni vazgeçirmek yerine rızasını göstermesinin daha iyi olacağını, artık on sekiz yaşında olduğumu ki bunun da bir tüccara çıraklık yapmak veya bir avukata kâtiplik yapmak için çok geç olduğunu, tabii eğer bunlardan birini yapacak olursam elbet bir gün denize açılmak uğruna ustamdan kaçacağımı, yine eğer babamla konuşup bir denizaşırı yolculuğu yapmama müsaade ederse ve beklediğim gibi hoşuma gitmezse bir daha gitmeyeceğime söz vereceğimi ve kaybettiğim zamanı iki katı çalışarak telafi edeceğimi söyledim.

Bu annemde büyük bir öfke uyandırdı, bana babamla böyle bir konu hakkında konuşmanın ne kadar gereksiz olacağını söyledi. Babamın benimle yaptığı annemin de bildiği o nezaket ve şefkat dolu konuşma sonrasında nasıl bu düşüncelere kapılmaya devam ettiğimi, babamın rızasını aldığım takdirde bu durumun benim için ne ifade edeceğini çok iyi bildiğini hâlde böyle bir şeyi nasıl düşünebileceğimi sorguluyordu. Kısacası, eğer kendime bir zarar verirsem beni bekleyen bir yardım olmayacaktı, şuna güvenebilirim ki onların rızasını asla almamalıydım, benim yok oluşuma o kadar fazla katkısı olmayacağını bilmeli ve babamın rızası olmadan annemin razı olacağını asla söylememeliyim.

Annem babamı ikna etmeyi reddetse de sonrasında tüm konuşmamızı ona aktardığını duydum. Babam büyük bir endişeyle iç geçirerek, "Bu çocuk eğer evde kalsaydı mutlu olabilirdi ama eğer denizaşırı giderse, şimdiye kadar doğmuş olan en sefil zavallı olacak: Buna rıza gösteremem." demiş.

Ardından neredeyse bir yıl sonrasına kadar bu işin peşini bıraktım; yine de bu arada, tüm iş tekliflerine ve annemle babamın sürekli dile getirdikleri eğilimlerimin beni harekete geçirmesine karşı olan tüm önerilerine kulaklarımı tıkadım. Ama bir gün tesadüfen Hull'a gittiğim bir esnada, arkadaşlarımdan birisi babasının gemisiyle Londra'ya doğru yelken açmak üzere olduğunu ve yolculuğun bedavaya geleceği gibi cazip sözlerle davet etti. Geçimimin bana herhangi bir şeye mal olmaması gerekiyordu. Ne babama ne de anneme danıştım, onlara haber verdim ama onlar haberi er ya da geç alacaklardı. Tanrı'nın veya babamın lütfunu istemeden, koşulları veya sonuçları dikkate almadan 1 Eylül 1651'de Londra'ya doğru limandan ayrılan bir gemiye bindim. Hiçbir genç maceracının talihsizliğinin benimkinden erken başladığına ya da benimkinden uzun sürdüğüne inanmıyorum. Gemi, Humber'dan çıkar çıkmaz rüzgâr esmeye ve deniz çok korkunç bir şekilde yükselmeye başladı. Daha önce hiç denizde bulunmadığım için en açık şekilde fiziksel olarak hasta ve zihinsel olarak dehşete düşmüş hâldeydim. Şimdi ciddiyetle ne yaptığımı düşünüyor, adil yargılamanın babamın evini terk etme fikri yüzünden ne kadar adil bir şekilde işlediğini düşünmeye başlamıştım. Ailemin tüm iyi öğütleri, babamın gözyaşları ve annemin yalvarışları aklımda yeniden belirdi. O zamanlar henüz kararmamış vicdanımsa bu öğütlere kulak tıkayıp Tanrı'ya ve babama karşı olan görevimi ihlal ettiğim için beni suçluyordu.

Tüm bunlar olurken fırtına iyice şiddetlendi, deniz yükselmeye başladı, geçmişte gördüklerime hiç benzemiyordu, hayır, birkaç gün sonra göreceklerime de benzemiyordu ama o an, tecrübesiz bir denizciden başka bir şey olmayan ve konuyla alakalı hiçbir şey bilmeyen beni şaşırtmak için yeterliydi. Gemi dalgalar tarafından her savrulduğunda uçsuz bucaksız denizlerin bizi yutacağını düşündüm. Aklımın bu denli ıstırap içinde olduğu esnada eğer bu ilk yolculuğumda Tanrı hayatımı bağışlarsa ve ayağımı kuru toprağa basmayı tekrar başarabilirsem, doğrudan babamın yanına gideceğime dair karar verdim, yaşadığım süre boyunca bir daha gemilere adım atmayacağıma, onun tavsiyesine uyarak kendimi böyle acınası durumlara sokmayacağıma dair çok kez yemin ettim. Şimdi, denizde fırtınalara maruz kaldıkça yaşamın orta seviyesi hakkındaki babamın tecrübelerinin ne kadar doğru olduğunu görerek gerçekten pişmanlık duyan bir günahkâr gibi babamın yanına gitmeyi diliyordum.

Bu bilge ve ölçülü düşünceler fırtına süresince ve sonrasında da devam etti. Ertesi gün rüzgâr azaldı ve deniz sakinleşti, ben de denize alışmaya başladım fakat gün boyunca taş kesilmiş gibiydim ve deniz tutulmasının etkilerini hissetmeye devam ediyordum. Akşama doğru hava açıldı, rüzgâr neredeyse yok gibiydi ve büyüleyici güzel bir akşam ise devamında geldi. Güneş sakince battı ve ertesi güne yükseldi, neredeyse hiç rüzgâr yoktu, çarşaf gibi bir deniz, parlak güneşe eşlik ediyordu. Karşımda duran manzara, tıpkı hayallerimdeki gibiydi.

Gece güzel bir uyku çektim, deniz tutmasını atlatmıştım ve oldukça neşeliydim. Bir önceki gün sert ve korkunç olan denize bu kadar kısa sürede nasıl sakin ve hoş bir hâle gelmesine

şaşkınlıkla bakıyordum. Ve şimdi iyi kararlarımın devam etmesi gerektiğinden beni ayartan arkadaşım yanıma geliyordu, "Bob." dedi omzuma dokunarak, "Nasılsın şimdi? Korktuğunu garanti ederim, korkmamış mıydın, dün akşam, bir tutam rüzgâr estiğinde?" "Bir tutam mı diyorsun sen ona?" dedim, "Berbat bir fırtınaydı." "Fırtına mı? Seni sersem." diye yanıtladı, "Sen buna fırtına mı diyorsun? Neden ki bu hiçbir şey değildi, bize iyi bir gemi ve manevra sahası verin biz bu rüzgârlara fırtına demeyiz ama tabii sen tecrübesiz bir denizcisin Bob. Gel, sana bir kâse punç hazırlayayım ve bunların hepsini unutalım, görüyor musun hava ne kadar büyüleyici şu an da?" Hikâyemin bu üzücü bölümünü kısa tutmak adına tüm denizcilerin gittiği yoldan gittik biz de. Punç hazırlandı ve beni çakırkeyf bir hâle getirdi. O gecenin karanlığında tüm pişmanlığımı, geçmiş davranışlarıma dair tüm düşüncelerimi ve gelecekle ilgili tüm kararlarımı boğdum. Kısacası deniz, fırtınanın hafiflemesiyle pürüzsüz yüzeyine ve sakinliğine dönerken telaşlı düşüncelerim, unutulmaya yüz tutan deniz tarafından yutulma korkularım ve endişelerim de aynı sakinlikle yok oldu, eski arzularım geri döndü, verdiğim yemin ve vaatleri ise tamamen unuttum.

Aslında derinlemesine düşünmek için zaman aralıkları buldum, aldığım kararlar arada sırada geri dönmeye çalıştılar ama onları başımdan savdım ve kendimi bir kireçten arındırır gibi onlardan arındırdım. İçmeye ve arkadaşlık kurmaya odakladım ve kısa sürede bu huyların – benim tabirimle – geri döndüğünde üstesinden gelmekte ustalaştım. Beş ya da altı gün içinde vicdanıma karşı, ondan rahatsız olmamaya karar veren herhangi bir gencin de arzu edebileceği kadar tam bir zafer kazandım. Fakat onunla hâlâ çözmem gereken bir dava olacaktı. Bu tür durumlara önceden hazırlıklı olmak, alışıldık olduğu

gibi beni de mazeretsiz bıraktı çünkü bunu bir kurtuluş olarak kabul etmezsem bir sonraki sefer, tehlikeyi ve merhameti itiraf eden kötü ve sefil biri olarak ortaya çıkacaktı.

Denizdeki altıncı günümüzde Yarmouth Yolları'na geldik. Rüzgâr ters yönden estiği için ve deniz de sakin olduğu için çok fazla yol kat edememiştik. Rüzgâr ters yönden estiği sürece – güneybatı – burada demir atmak ve beklemek zorunda kaldık. Bu yedi sekiz günlük bekleme süresince Newcastle'dan aynı güzergâhı kullanan birçok büyük gemi, ortak bir liman olarak burada rüzgâr yönünün nehre doğru dönmesini bekledi.

Buradan uzun süre kurtulamadık ve gemiyi nehre doğru sürüklemeliydik fakat rüzgâr çok sakin esiyordu, ancak dört beş günün ardından çok sert esmeye başladı. Bu esnada, Yarmouth Yolları aynı bir limanmış gibi benimsenmeye başlandı, gemimizin demirleme yeri iyi ve çapamız oldukça sağlamdı, adamlarımız endişeden uzak ve herhangi bir tehlike kaygısı içinde olmadan, deniz müsaade ettikçe dinlenerek ve neşe içerisinde zaman geçirdiler. Sekizinci gün sabahı, rüzgâr şiddetini arttırdı ve geminin olabildiğince kolay yol alabilmesi için hepimiz dört kolla direklere atıldık, her şeyi sağlam hâle getirecek şekilde işe koyulduk. Öğlene doğru deniz gerçekten yükseldi ve üst ön güverte denizde savrulmaya başladı, bir veya iki kez çapanın yerinden oynadığını düşündük. Bunun üzerine kaptanımız bize acil durum çapasını indirmemizi emretti, iki çapa önde olacak şekilde ilerliyorduk ve halatlar en uç noktaya doğru yer değiştiriyordu.

Bu esnada gerçekten korkunç bir fırtına patlak verdi, artık usta denizcilerin bile yüzünde korku ve şaşkınlık ifadeleri görmeye başladım. Kaptan, gemiyi idare etme konusunda ihtiyatlı

olmasına rağmen, benim yanımdan kamarasına girip çıkarken kendi kendine, "Tanrım bize merhamet et! Hepimiz kaybolacağız! Hepimiz mahvolacağız!" şeklinde kısık bir ses tonuyla mırıldanıyordu. Bu ilk koşuşturma esnasında bir aptal gibi hâlâ ara güvertedeki kamaramda uzanıyordum ve o anki öfkemi tarif edemem. Anlaşılan ayaklarımın altına aldığım ve kendimi ona karşı dik tutmaya çalıştığım illet olarak gördüğüm pişmanlığı duymaya devam edecektim. Geçmişte aklımdan geçen ölüm düşüncesinin acı yönleri yeniden aklımda belirmeye başladı, bu sefer pek karamsar değildim ama kaptan yanımdan hepimizin mahvolacağını söyleyerek geçip geçtiğinde korkunç bir dehşete kapıldım. Kamaramdan çıkıp dışarı baktım, daha önce görmediğim kasvetli bir havayla karşılaştım. Deniz neredeyse bir dağ yüksekliğindeydi ve üç dört dakikada bir gemiyi dövüyordu. Etrafıma baktığımda sıkıntı ve kaostan başka bir şey göremiyordum. Yanımızda demirleyen iki tane yük dolu gemi, direklerini güverte hizasından kesmişti ve adamlarımız bizden bir mil ilerdeki bir geminin alabora olduğunu haykırıyorlardı. Çapalarından sürüklenen iki gemi daha Yarmouth Yolları'ndan açık denize doğru gemi direklerini arkalarında bıraka bıraka yol alıyordu. Yükü az olan gemiler denizle fazlaca boğuşmak zorunda olmadıklarından daha iyi durumda görünüyorlardı, iki üç tanesi yanımıza kadar sürüklense dahi yan yelkenlerini rüzgâra karşı açarak kaçabildiler.

Akşama doğru ikinci kaptan ve lostromo kesmek istemediği ön direği kesmesi için yalvarıyorlardı. Lostromo, eğer ön direği kesmezlerse geminin alabora olacağını söylerken isyan edercesine bağırıyordu. Bunun üzerine ön direğin kesilmesine karar verildi fakat bu sefer de ana orta direk o kadar gevşek kaldı ki onu kesmek zorunda kaldılar ve gemiyi açık güverte hâline getirdiler.

Bütün bunlar yaşanırken genç, tecrübesiz ve korkmuş bir denizci olan beni herkes dilediği gibi eleştirebilirdi. Eğer ben de uzak bir mesafeden o zamanki kendi hâlimi eleştirebilseydim, eski inançlarım ve aldığım kararlara geri döneceğim için zihnimde on kat fazla dehşete kapılırdım. Neredeyse ölümün ellerindeydim, buna fırtınanın sebep olduğu dehşet de eklendiğinde beni öyle bir duruma soktu ki herhangi bir cümleyle bunları ifade etmekte yetersiz kalırım. Ama en kötüsü henüz gelmemişti, fırtına öylesine bir şiddetle devam etti ki denizciler bile bunun daha önce gördükleri hiçbir şeye benzemediğini kabul etti. İyi bir gemimiz vardı ama oldukça yüklüydü ve denizde debeleniyordu bu yüzden denizciler geminin su alıp batacağını haykırıyorlardı. Su alıp batmanın ne demek olduğunu anlamıyor olmam bir açıdan benim için avantajdı aslında. Ancak fırtına o kadar şiddetliydi ki, gemidekilerden en aklı başında olan kaptanın, lostromo ve diğerlerinin dualarından geminin denizin dibini boylamasını beklediklerini anladım.

Gecenin bir yarısında, tüm kaygılarımızdan arınmak için dinlenirken adamlardan biri geminin su aldığını haykırdı ve bir diğeri ambarda yüz yirmi santimetre su olduğunu söyledi. Bunun üzerine herkes pompa yapmaya çağırıldı. Bu sözlerle birlikte aynı tahmin ettiğim gibi kalbim çalışmayı durdurdu ve oturduğum yatağımdan kamaramda sırt üstü yere çakıldım. Adamın biri beni dürtükledi ve daha önce hiçbir şey yapamadığımı ama artık bir işe yarayacağımı söyledi, bunun üzerine ben de doğruldum ve var gücümle pompa yapmaya başladım. Kaptan bununla uğraşırken, fırtınadan geçmeyi başaramayan ve denize sürüklenen kömür gemilerini görerek tehlike sinyali olarak top ateşi emri verdi. Ne dedikleri hakkında herhangi bir fikri olmayan ben, geminin parçalandığını veya korkunç

bir şey olduğunu düşündüm. Tek kelimeyle o kadar şaşırdım ki bayılarak yere kapaklandım. Herkesin kendi hayatını düşündüğü bu anda kimse beni umursamadı, ta ki adamlardan biri pompaya çıktığında beni ayağıyla dürtene kadar. Kendime gelmeden hemen önce öldüğümü zannederek bırak uzanayım, diye düşünüyordum.

Beraber pompa yapmaya başladık ama ambardaki su giderek artıyordu ve geminin batacağı aşikâr hâle gelmişti. Fırtına dinmeye başlasa da herhangi bir limana ulaşana kadar geminin yüzmeye devam etmesi mümkün değildi. Bu sebeple kaptan yardım için topları ateşlemeye devam ediyordu ve bizim hemen önümüzde kurtulmayı başarmış küçük bir gemi bize doğru yardım etmesi için bir sandal gönderme cesaretini gösterdi.

Teknenin yanımıza gelmesi büyük tehlike arz ediyordu, bizim bir sandala binmemiz veya sandalın gemimizin yanına yaklaşması imkânsız gözüküyordu ta ki yardım için gelen adamlar bizim hayatımızı kurtarmak uğruna canlarını dişlerine takarak kürek çekmeye başlayana kadar. Bizim adamlarımız da geminin kıç tarafından ucuna şamandıra bağlı bir ipi denize attılar ve uzun tehlikeli anlar ve uğraşların ardından gemimizin kıç tarafına yaklaştırmayı başardılar. Ardından hepimiz onların teknesine binebildik.

Sandala bindikten sonra onların gemisine doğru yol almak ne bizim ne de onların hedefiydi. Bu yüzden hepimiz sandalı kıyıya yanaştırmak konusunda kolayca hemfikir olduk ve yavaşça çekmeye başladık. Kaptanımız eğer gemi, biz kıyıya ulaştırdığımızda parçalanırsa kaptanlarına karşı sorumluluk alacağına dair söz veriyordu. Kimi zaman kürek çekerek kimi zaman sürüklenerek kuzeye doğru neredeyse Winterton Ness'e kıyılarına kadar ilerledik.

Gemimizin battığını gördüğümüzde ise sadece on beş dakika geçmişti, işte o zaman bir geminin su alarak batmasının ne anlama geldiğini öğrenmiş oldum. Denizciler bana geminin battığını söylediğinde kendimde dönüp de bakacak cesareti göremediğimi söylemeliyim. Çünkü beni sandala almaya karar verdikleri ve benim binmeye karar verdiğim andan itibaren gerek korkudan gerek aklımdaki dehşetten gerekse daha önceki düşüncelerimden dolayı sanki kalbim durmuştu.

Biz – sandalı kıyıya yaklaştırmaya çalışan adamlar – bu durumdayken sahil boyunca yaklaştığımızda bize yardım etmek için bekleyen, koşuşturan bir sürü adamı görebiliyorduk. Kıyıya doğru çok yavaş ilerliyorduk, Winterton'daki deniz fenerini geçtikten sonra sahil batıya, Cromer'e doğru kıvrılıyordu, bu esnada kara rüzgârın şiddetini kırdı ve biz de buradan güvenli bir şekilde kıyıya çıkmayı başardık. Sonrasında Yarmouth'a doğru talihsiz adamlar olarak yürüyerek ilerlemeye başladık. Kasabanın ileri gelenleri bizleri tüccarlar ve gemi sahipleri olarak iyi karşıladı, bizlere Londra'ya veya Hull'a geri dönebilmemiz için yeterli gördüğümüz miktarda para dahi verdiler.

Eğer Hull'a gidip ve eve dönmüş olsaydım mutlu olabilirdim. Babam, eğer benim Yarmouth Yolları'nda boğulmadığımın haberini almış olsaydı kutsal kurtarıcımızın hikâyesinde olduğu gibi, benim için buzağıyı bile kesebilirdi.

Ama benim makûs talihim beni karşısında hiçbir şeyin duramayacağı bir inatla zorlamaya devam ediyordu, her ne kadar eve gitme düşüncesi aklımdan birkaç defa geçmiş olsa da hâlâ kendimde bunu yapacak gücü bulamıyordum. Buna, yani gözümüzün önünde olsa bile bizi aceleye getiren ve yıkımımızın enstrümanları olmamızı sağlayarak bize hükmeden, her şeyin farkında

olsak da koşarak gittiğimiz o şeye nasıl bir isim vereceğimi bilmiyorum. Ama şüphesiz, kaçmamın imkânsız olduğu mantıklı düşüncelerin, emekli etmeye çalıştığım düşüncelerin iknalarına rağmen ve ilk girişimimde açıkça gördüğüm sonuçlara rağmen beni umarsızca ileri gitmeye zorlayan bir sefaletti.

Daha önce bana destek veren ve kaptanın oğlu olan arkadaşım artık benden çok da emin değildi. Yarmouth'a gittikten sonra benimle ilk konuştuğunda ki bu kasabada dağılmadan iki üç gün öncesiydi, beni ilk gördüğünden beri ses tonu değişmişti, daha hüzünlüydü, kafasını sallayarak bana nasıl olduğumu sordu ve babasına benim kim olduğumu, bu yolculuğa sadece deneme amacıyla geldiğimi ve amacımın uzak ülkelere gitmek olduğunu anlattı. Bunun üzerine babası bana döndü, endişeli bir ses tonuyla "Genç adam." dedi, "bir daha denize açılmayacağına dair söz vermelisin, bu yaşadığın tecrübeyi açık ve görünür bir şekilde denizci olamayacağının nişanı olarak kabul et." "Neden efendim?" dedim, "siz bir daha denize açılmayacak mısınız?" "Bu başka bir durum." dedi, "bu benim tutkum, dolayısıyla görevim, sen bu seyahati deneme amacıyla yaptığın gibi, eğer fazla ısrar edersen cennette seni nelerin beklediğini öğrenebilirsin. Belki de yaşananların hepsi yenin yüzündendi, aynı Tarshish gemisindeki Yunus gibi. Dua et." diye devam etti, "sen nesin ve hangi sebeple denize açıldın?" Bunun üzerine ona hikâyemin bir kısmını anlattım, sonunda farklı bir tutku patlamasıyla "Ben ne suç işledim ki!" dedi, "bu denli mutsuz bir serseri gemime bindi? Bir daha ayağımı seninle aynı gemiye bin pound verseler dahi basmam." Bu gerçekten de söylediğim gibi, henüz kaybının endişesini yaşayamamış ve kontrolünden çıkmış ruhların gezintisiydi. Her neyse, sonrasında benimle çok ciddi bir şekilde, babama dönmem ve takdiriilahiyi daha fazla

zorlamam gerektiğiyle ilgili konuşma yaptı. "Ve genç adam." dedi, "buna güven, eğer geri dönmezsen nereye gidersen git felaketler ve hayal kırıklığı dışında bir şeyle karşılaşmayacaksın, ta ki babanın sözleri seninkilerinin üstüne geçene kadar."

Ona çok kısa cevap verdiğim için kısa süre sonra ayrıldık ve onu bir daha görmedim, nereye gittiğini de bilmiyordum. Bana gelince, cebimde biraz param varken kara yoluyla Londra'ya gittim. Yol boyunca yine aynı ikilemleri yaşamaya devam ettim, nasıl hayat biçimini benimsemeliydim, eve mi gitmeliydim yoksa tekrardan denize mi açılmalıydım…

Eve gitmeye gelecek olursam, duyduğum utanç, iyi fikirlere karşı çıktı ve birden komşuların arasında nasıl gülüneceğim aklıma geldi, sadece annemle babamı değil diğer herkesi görmekten de utanmak zorundaydım. O zamandan beri sık sık gözlemlediğim şey özellikle gençlere bu gibi durumlarda yardım edilmesi gerekirken insanların ortak öfkesinin ne kadar yersiz ve mantıksız olduğuydu. Günah işlemekten utanmazlar ama öyle ki tövbe etmekten utanırlar, aptal sayılacakları hareketleri yapmaktan kaçınmazlar ama geri dönüşlerden utanırlar bunun da onları yalnızca değerli, bilge adamlar yapacağını sanırlar.

Nasıl önlemler alacağımı ve hangi yaşam tarzında ilerleyeceğimi bilmediğim için bu arada kalmış yaşam durumunda belirli bir süre geçirdim. Eve gitmek fikrine karşı konulamaz bir isteksizlik hâkimdi, içinde bulunduğum sıkıntılı durumların izleri belirli bir süre uzak kaldıkça silinmeye başladı, geri dönme arzularımdaki küçük kıpırtı da onunla yıprandı ve sonunda tüm düşüncelerimi bir kenara bırakarak yeni bir seyahat aramaya başladım.

Bölüm 2

Kölelik ve Kaçış

Beni babamın evinden uzaklaştıran bu dürtü– servetimi arttırmaya karşı kibirlenerek beni tüm iyi öğütlere, yalvarışlara ve hatta babamın emirlerine karşı sağır edecek kadar zor bir şekilde etkileyen dürtü – yaptığım her girişimin mümkün olan en talihsiz şekilde sonlamasına sebep oldu. Sonuçta, Afrika'ya doğru giden bir yük gemisine bindim ya da denizcilerin söylemiyle, Gine'ye doğru bir yolculuğa çıktım.

Tüm maceralarımda kendimi bir denizci olarak görmemiş olmam büyük talihsizliğimdi. Her ne kadar normalden fazla çalışmış olsam da hâlâ pruva direğinde çalışan birinin görevini ve işlerini öğrenmeliydim ki kendimi zamanla ikinci kaptan veya teğmen niteliğine sahip olabilecek konuma getirebilmeliydim. Ama tabii ki her zaman en kötü seçimi yapmak benim kaderim olduğu için; genelde cebimde para ve sırtımda hoş kıyafetler giyerek dolaşırdım ve bu da benim her seferinde gemiye bir beyefendi gibi binmeme sebep oldu, böylece gemide ne işim oluyordu ne de bir şeyler öğrenebiliyordum.

Aslında böyle zamanlarda benim gibi gevşek ve yanlış yola girmiş insanların başına gelmeyen bir şey oldu ve her şeyden önce Londra'da iyi dostluklar benim payıma düştü. Oysa şeytan benim gibilere erkenden tuzak kurmayı ihmal etmezdi.

Daha önce Gine kıyılarına giden ve başarıyla dönen yeniden gitmeye niyetli bir geminin kaptanıyla tanıştım. O zamanlar çok hoş olmayan konuşmama ilgi duyan kaptan, dünyayı gezmeye olan ilgimi fark edince eğer onunla yolculuğa çıkacaksam fazla masrafım olmayacağını söyledi. Ben onun sofra arkadaşı ve yoldaşı olmalıymışım ve eğer yanımda herhangi bir şey taşıyabilirsem ticaretin sağladığı tüm avantajlara da sahip olabilirmişim. Bu da beni cesaretlendirdi.

Teklifi kabul ettim ve dürüst, açık sözlü bir adam olan bu kaptanla bir dostluğa girerek onunla yolculuğa çıktım. Kaptan arkadaşımın çok ilgisini çekmese de ufak bir miktar da mal taşıyordum. Kaptanın yönlendirmesiyle edindiğim 40 pound değerinde ufak oyuncaklar ve süs eşyası ile hatırı sayılır sermaye oluşturdum. Bu 40 poundu yazıştığım bazı akrabalarım yardımıyla toparlamıştım ve inanıyorum ki babamın ya da en azından annemin ilk macerama katkıda bulunmasını böylece sağlamıştım.

Bütün maceralarım arasında başarılı olduğunu söyleyebileceğim tek yolculuğum buydu ve bunu da kaptan arkadaşımın doğruluğuna ve dürüstlüğüne borçluydum. Onun sayesinde aynı zamanda matematik ve seyir kuralları hakkında da bilgi sahibi oldum, geminin rotasını nasıl hesaplayacağımı, gözlem yapmayı ve kısaca bir denizci tarafından anlaşılması gereken temel şeyleri anlamayı öğrendim. Onun bana öğretmekten zevk aldığı kadar ben de öğrenmekten zevk alıyordum, kısacası bu yolculuk beni hem denizci hem de tüccar yaptı çünkü maceramın sonunda Londra'ya döndüğümde bana 300 pound kazandıran altın tozu da getirmiştim. Bu kazanç, uzun süredir mahvolmuş düşünceler içindeki aklımı da boyayıp da ışıltılı düşüncelerle doldurmayı başardı.

Ama tabii ki bu yolculuk esasında da talihsizliklerle karşılaştım, bizim başlıca ticaretimiz ana hattın (ekvator) 15 derece kuzeyi olmasına rağmen özellikle iklimin aşırı sıcaklığı dolayısıyla şiddetli humma hastalığıyla da boğuşuyordum.

Artık bir Gine tüccarı olma yolundaydım ve Londra'ya varışından kısa bir süre sonra dostumun ölümü ile aynı yolculuğu yeniden yapmaya karar verdim. Önceki yolculukta ikinci kaptan olan kişi, geminin komutasını ele almıştı. Bu bir insanın başına gelebilecek en talihsiz yolculuktu. Çünkü daha yeni kazanılmış 300 poundun 100 kadarını yanıma alıp kalanını bana karşı doğru ve dürüst davranan kaptanın dul eşine bırakmama rağmen berbat talihsizlikler peşimi bırakmadı. Yaşadığım ilk talihsizlik şuydu: Kanarya Adaları civarında daha doğrusu bu adalar ile Afrika kıyıları arasında rota çizen gemimiz, sabahın puslu havasında Saleli bir Türk gemisi tarafından, mümkün olan tüm yelekenlerini kullanarak kovalanmaya başlamasıyla şaşkınlığa uğradı. Gemimizi, açığa çıkabilmek için alanımız elverdiğince ve direklerimizi taşıdığınca yelkenleri açtık ama korsanlar da bize doğru hız kazanmaya başladı, en geç bir saat içerisinde dibimizde bitecekti, biz de gemide bulunan on iki silah ve on sekiz haydutla savaşa hazırlanmaya başladık. Öğleden sonra saat üç gibi bize yetiştiler, planladığının aksine geminin kıç tarafına yaklaşmak isterken kıçına yandan yaklaşmak gibi bir hataya düştüler, bu esnada silahlarımızdan sekiz tanesini çıkardık ve onları yaylım ateşine tuttuk, gemide iki yüze yakın adamı olmasına rağmen bize saçma ile ateş açarak kaçmaya çalıştı. Yine de adamlarımız birbirine yakın durduğundan hiçbir adamımıza isabet etmemişti, yaralanmamıştı. Bize tekrar saldırmaya hazırlanıyorlarken biz de kendimizi korumaya hazırlandık. Ama bir sonraki sefer de biz gemi kıçının

diğer yanında toplanırken onlar güvertemize altmış tane adamını sokarak yelkenlerimizi kestiler ve gemimizin donanımı bozmayı başardılar. Onlara saçmalar, yarım mızraklar ve barut sandıklarıyla karşılık verdik ve güvertemizi onlardan iki defa temizlemeyi başardık. Ancak hikâyemizin üzüntülü son kısmını kısa kesmek adına özetle, gemimizi devre dışı bıraktılar, üç adamımız öldürüldü sekiz tanesi yaralandı ve teslim olmaya zorlanarak Moralar'a ait bir liman olan Sale'ye esir olarak götürüldük.

Orada gördüğüm muamele ilk yakalandığım zamanki kadar korkunç olmadı, diğer adamlarımız gibi ülkenin bir ucuna imparatorun sarayına kadar taşınmadım, aksine kaptanın kişisel ödülü olarak sayıldım, beni genç ve çevik biri olarak şahsi işlerini yapacak kölesi olarak kullandı. Bir tüccardan sefil bir köleye dönüşmemi sağlayan bu şaşırtıcı durumlar yüzünden tamamen bunalmıştım. Babamın bana söylediği kâhince söyleve dönüp bakıyorum da sefil olmam gerektiği ve beni rahatlatacak hiçbir şeyin olmadığı bu söylevin daha kötüsü olamayacak kadar etkili bir şekilde hayata geçmeye başladığını gördüm, şimdilik cennetin elleri tarafında kurtuluşu olmayacak şekilde ele geçirilmeye başlamıştım. Çok yazık! Bu, hikâyenin devamı boyunca katlanmak zorunda olduğum bir sefaletin başlangıcıydı adeta.

Yeni efendim ya da kaptanım da diyebilirim, beni evine aldığından beri eğer bir gün denize açılırsa beni de yanında götüreceğine dair hayaller kuruyordum ve bir gün kaderinin İspanyol veya Portekizli savaşçılar tarafında sonlandırılacağını, benim de özgürlüğüme kavuşacağıma inanıyordum. Ancak bu hayallerim çok kısa sürede soldu çünkü bir gün kendisi denize

açıldığında beni kıyıda ufak bahçesine bakmam ve ev ile alakalı diğer angarya işlerini yapmam için bırakmıştı. Yolculuğundan döndüğünde ise geminin bekçiliğini yapmam için bana kamarada yatmamı emretti.

Burada kaçışımdan başka hiçbir şeyi düşünmedim ve nasıl gerçekleştireceğime dair planlar yapmaya başladım ama planlarımın hiçbirinde ufacık dahi olsa kaçma olasılığım yoktu. Planımı danışabileceğim kendimden başka kimse yoktu yanımda. Ne başka bir köle ne de bir İngiliz, İrlandalı veya İskoç kardeşim vardı. Bu sebeplerden dolayı iki yıl boyunca kendimi böyle hayallerle mutlu etmeye çalıştım fakat yine de fikirlerimi uygulamaya dökecek cesaret verici bir ihtimal bulamadım.

Yaklaşık iki yıl sonra özgürlüğüme ulaşmak adına planlar yapmamı sağlayan birtakım durumlar boy göstermeye başladı. Efendim normalden daha uzun süre evde kalıyor ve gemisini hareket ettirmiyordu, duyduğuma göre para sıkıntısı yaşıyordu. Sık sık, haftada birkaç kez hatta hava güzel olursa daha sık, geminin sandalını alıp balığa çıkıyordu. Beni ve genç Maresco'yu da kürek çekmemiz için hep yanında götürürdü, biz de onu çok mutlu ediyorduk, ona balık tutmada ne kadar becerikli olduğumu kanıtladım, hatta öyle ki bazen beni Moralı bir yakını ve genç Maresco'yla kendisine balık yakalamamız için gönderirdi.

Bir keresinde sakin bir sabah balık tutmaya giderken aniden kalın bir sis bulutu yükseldi ve kıyıdan yarım fersah uzakta olmamıza rağmen hiçbir şey göremedik, nereye ve nasıl gittiğimizin farkında olmadan kürek çekmeye başladık, tüm gün ve gece boyunca kürek çektikten sonra ertesi sabah hava aydınlandığında kıyıya doğru değil de açık denize doğru kürek

çektiğimizi fark ettik ve kıyıdan en az iki fersah uzaklaşmıştık. Sonunda büyük emek verip ve tehlikeler atlatarak, rüzgârın da hafif esmesiyle kıyaya dönmeyi başardık fakat oldukça acıkmıştık.

Bu felaketten kendine bir ders çıkaran Efendim tedbirlerini arttırmaya karar verdi ve İngiliz gemimizin yanında duran sandala pusula ve erzak koymadan bir daha balık tutmaya gitmeyeceğini söyledi. Bu yüzden aynı zamanda bir İngiliz kölesi olan geminin marangozuna, bir mavnada olduğu gibi arkasında durabileceği ve sandalın kontrolünü sağlayabileceği bir kabin, kamara benzeri bir oda inşa etmesini emretti. Bu kamaranın arkasında dümeni ve yelkenleri idare edebilecek, iki kişinin durabileceği bir yer yapmasını buyurdu. Sandalın yelkenleri bizim *kuzu omuzu*[1] dediğimiz bir yelkendi ve bomu oldukça sıkı ve alçak bir şekilde odanın üzerinden geçiyordu. Odada, iki köleyle birlikte yatabileceği alan, yemek yiyeceği masa, içmeye değer bulduğu birkaç içki şişesi, ekmeği, pirinci ve kahvesini koyabileceği dolabı da vardı.

Bu sandalla sık sık balığa gitmeye başladık ve ne kadar yetenekli olduğumu anlayan Efendim bensiz asla gitmezdi. Tekneyle birlikte artık sadece balık tutmak için değil zevk için de açılmaya başlamıştı, seçkin Moralılardan iki üç kişiyi de alıp keyif çatmak için bir önceki gece, normalden fazla malzeme gönderdi ve hazırlık yapmaya başladı. Bana ana gemiden üç tane fitili, barut ve mermi ile hazırlamamı emretti çünkü artık balıkçılığın yanında kuş avcılığı da yapmayı tasarlamışlardı.

Bana emrettiği gibi her şeyi hazırladım ve ertesi gün yıkanıp temizlenmiş ve flamaları çekilmiş sandalın önünde misafirlerini karşılamak için bekledim. Efendim gemiye yavaşça binerken

1 İngiltere'de 1600'lü yıllarda yaygın olarak kullanılan bir çeşit yelkenli.

bana misafirlerinin bazı işlerinden dolayı geziyi iptal ettiklerini, yemeği kendi evinde yiyeceklerini ve benim bir çocuk ve adam alıp onlarla balık tutmamı ardından derhal eve yemek için götürmemi emretti ki bunların hepsi zaten yapmaya hazırlıklı olduğum şeylerdi.

Bu noktada eski kaçış düşüncelerim tekrardan kafamda belirmeye başladı ve şu anda adeta ufak bir tekneyi yönetme şansım da vardı. Efendimin gitmiş olmasıyla kendimi balık tutmaya değil bir deniz yolculuğu yapmaya hazırladım, nereye doğru dümen çevirmem gerektiğini bilmesem de buradan çok uzağa gitmek istediğimi biliyordum.

Yaptığım ilk kurnazlık Moralı'yı gemide efendimizin erzakını yemek yerine kendi yiyeceklerimizi almaya ikna etmek oldu. Ona gidip bize bir şeyler getirmesi gerektiğini ve efendimizin malzemelerinden kullanmanın yanlış olacağını söyledim. O da bana katıldı ve büyük bir sepet dolusu bisküviyle üç küp temiz su getirdi. Efendimin şişelerini tuttuğu kasanın nerde olduğunu biliyordum. Bunların hepsinin birer İngiliz ganimeti olduğu belliydi. Moralı kıyıdayken ben de bu kasaları gemiye taşıdım ve sanki Efendimiz için orada duruyorlarmış gibi gösterdim. Buna ek olarak neredeyse yirmi beş kilogram ağırlığında bal mumunu, bir koli ipi, bir tane el baltasını, bir testereyi ve çekici de tekneye taşıdım, özellikle bal mumunu, mum yapmak için aldım. Moralı'nın üzerinde yine masumca inandığı başka bir kurnazlık daha denedim. Adı İsmail'di ama Muley veya Moely gibi bir isimle sesleniyorlardı ona. "Moely." diye seslendim, "Efendimiz'in silahları teknede, onlar için biraz barut ve saçma alabilir misin? Bildiğim kadarıyla nişancı depolarını gemide tutuyor, belki biz de kendimiz için biraz

çulluk vurabiliriz." "Evet." dedi "biraz getireceğim." Ardından elinde yarım kilodan biraz daha ağır olan deri bir kese ile geri geldi, yanında bir tane de bir kilodan fazla saçma ve biraz mermi olan bir keseyi de tekneye yükledi. Tam bu esnada ben de Efendimin kamarasında biraz daha barut buldum ve kasadaki şişelerden nerdeyse bomboş olan şişelerden birine doldurdum, fazla kalanını da başka bir şişe doldurdum ve böylece tekneyi gerekli her şey ile donatıp limandan balık tutmak için denize açıldık. Rüzgâr benim temennimin aksi yönünde, kuzey ve kuzey-doğu tarafından esiyordu. Eğer biraz daha güneyden esmiş olsaydı İspanya kıyılarına varacağımdan emindim, en azından Cadiz Körfezi'ne ulaşmış olurduk. Ama rüzgâr nereden eserse essin, benim asıl amacım o korkunç yerden uzaklaşmak ve gerisini kadere bırakmaktı.

Bir süre balık tuttuktan ve hiçbir şey yakalayamadıktan sonra – ben balık yakalasam bile onu sandala çekmiyordum böylece o da yakaladığımı görmüyordu – Moralı'ya "Bu iş böyle olmayacak, böyle giderse Efendimiz'e bir şey sunamayacağız, biraz daha açılmalıyız." dedim. O da herhangi bir olumsuzluk görmediği için bana katıldı ve teknenin başında olduğu için yelkenleri açtı, ben de dümen başında olduğum için tekneyi bir fersah daha açığa götürdüm ve sanki balık tutacakmışım gibi konuşlandırdım. Dümeni çocuğa verdikten sonra Moralı'nın olduğu yere geçtim, sanki arkasına bir şey düşmüş gibi eğildim ve onu aniden kolumla belinin altından tutarak denize attım. Hemen sanki bir mantarmış gibi suda yüzmeye başladı ve bana sesledi, onu tekrar almam için yalvardı, benimle dünyanın her yerine geleceğini söyledi. Teknenin arkasından öyle bir kuvvetle yüzdü ki, rüzgâr da az olduğu için kısa bir süre sonra bana yetişti. Bunun üzerine kamaraya girdim elime bir

av tüfeği alarak ona doğrulttum ve eğer sessiz olursa ona hiçbir zarar vermeyeceğimi söyledim. "Ama." dedim, "kıyıya ulaşabilecek kadar iyi yüzüyorsun ve deniz şu anda sakin, kıyıya gitmek için elinden gelenin en iyisini yap ki sana zarar vermeyeyim, aksi takdirde teknenin yanına yaklaşmaya kalkarsan seni alnının ortasından vururum çünkü özgürlüğümü kazanmak için oldukça kararlıyım." Böylece geriye döndü ve kıyıya doğru yüzmeye başladı, onun ne kadar iyi bir yüzücü olduğunu bildiğim için hiç endişelenmedim bile.

Bu Moralı'yı yanıma alıp boğazlayabilirdim belki ama ona güvenmeye hiç niyetim yoktu. O gittikten sonra Xury dedikleri çocuğa döndüm ve "Xury eğer bana karşı sadık olursan seni büyük bir adam yapacağım, ama bana karşı dürüstlüğünü göstermek için yüzünü sıvalamayı bırakmazsan." – yani Muhammed ve babasının sakalına yemin ederim anlamında– "yoksa seni de denize atmak zorunda kalırım." Çocuk yüzüme gülümsedi ve o kadar masum bir şekilde konuştu ki ona güvenmemem için hiçbir sebep yoktu, bana sadık olacağını söyledi ve benimle dünyanın her yerine gitmeye yemin etti.

Hâlen daha yüzen Moralı'nın görüş açısındayken, boğazın ağzına doğru gideceğimi düşünmeleri için (aklı başında olan herkesin tahmin edeceği gibi) rüzgâra doğru uzanmak yerine tekneyle doğrudan denize yöneldim. Kim tahmin edebilirdi ki zaten güneye, doğrudan Berberi sahillerine doğru gideceğimizi, ne de olsa orada zenci ulusları teknemizin etrafını kanolarıyla sararak bizim canımıza okurlardı, kıyıya çıkmaya fırsatımız dahi olmadan vahşi yaratıklar – insanların daha acımasız vahşileri – tarafından alabora edilirdik.

Ancak akşam alacakaranlık çöker çökmez rotamı değiştirdim, güneye doğru döndüm ve doğuya doğru rotamı birazcık

büküp kıyıya olan mesafemi koruyarak ve temiz hava eşliğinde, açık rüzgârlarda yelkenlerimizi öyle bir şişirdim ki ertesi gün akşamüstü üç civarında Sale'den ilk çıktığımdan beri nedeyse yüz elli mil kadar yol kat ederek, Mağrib İmparatoru'nun ya da oradaki herhangi bir kralın topraklarının epeyce ötesine vardığımızdan emindim.

Moralılardan duyduğum korku ve bana yaşattıkları dehşet yüzünden ne çapalamaya ne kıyaya yanaşmaya ne de durmaya niyetim vardı. Rüzgârın devam ettiği beş gün boyunca denizde yol almaya devam ettim. Rüzgâr güneye doğru yön değiştirmeye başlarken eğer hâlâ beni takip etmeye kararlı yük gemisi varsa onların da pes etiğini düşünüyordum. Bu yüzden kıyıya doğru ilerlemeye cesaret ettim ve ne olduğunu, nerede olduğunu, hangi enlemde olduğunu, hangi ülkede veya hangi ulusa bağlı olduğunu bilmediğim ufak bir nehrin ağzında çapa attım. Ne bir insan gördüm ne de görmeyi istiyordum, en büyük isteğim tatlı su bulmaktı. Bu dereye akşam geldik ve hava kararır kararmaz yüzerek kıyıya çıkıp ülkeyi keşfetmeye karar verdik. Ama hava kararır karmaz vahşi hayvanların havlama, kükreme ve uluma gibi korkunç seslerini duymaya başladık. Bunların ne tür hayvanlar olduklarını bilmiyorduk, zavallı çocuk da korkudan ölüyordu ve bana gün doğana kadar kıyıya çıkmamam için yalvarıyordu. "Xury." dedim, "O zaman yapmayacağım ama gün geçtikçe bizim için o aslanlar kadar kötü olacak adamları görme olasılığımız artıyor." Xury gülerek, "Biz de onlara silahlarımızdan tattırırız." dedi, kahkahayla ekledi, "Onları kaçırırız." Xury'nin İngilizcesi biz kölelerden öğrendiği kadardı. Öyle ki çocuğu böyle neşeli gördüğüm için mutluydum, ona (Efendimiz'in şişe dolabından aldığım) bir yudum içki verdim. Sonuç olarak Xury'nin tavsiyesi iyiydi ve ben de

ona uydum, ufak çapamızı indirip gece boyunca sabit kaldık, sabit diyorum çünkü hiç uyumadık, iki üç saat içerisinde çeşit çeşit büyük yaratıklar gördük (onlara ne dendiğini bilmiyorduk), gece boyunca sahile gelip suda kendilerini yıkayıp serinletiyorlardı ve daha önce hiç duymadığım inleme ve homurdanma sesleri çıkartıyorlardı.

Xury dehşete kapılmıştı ve ben de gerçekten korkuyordum ama asıl korkuyu bu muazzam yaratıklardan birinin teknemize doğru yüzdüğünü fark ettiğimizde hissettik. Xury bunun bir aslan olduğunu söyledi ve bildiğim kadarıyla böyle olabilirdi ama zavallı Xury bana ağlayarak çapayı kaldırmamız ve kaçmamız için yalvarıyordu. "Hayır." dedim, "Xury, eğer şamandıra ile halatımız kaydırabilirsek denize açılabiliriz ve bizi takip edemezler." Daha önce söylemedim ama yaratığın (artık her ne ise) iki kürek boyu uzağımızda olduğunu anladım ve şaşırdım, hemen kamaradan gidip silahımı aldım ve ona doğru ateş ettim, derhal arkasını döndü ve tekrar kıyıya doğru yüzmeye başladı.

Bu korkunç sesleri, iğrenç çığlıkları ve ulumaları, ülkenin kıyı şeridinde duyulduğu kadar iç kesimlerinde de duymuşlardır fakat daha önce bu yaratıkların silah sesi duyduğunu düşünmediğim için silah sesine verdikleri tepkiyi anlamak imkânsızdı. Bu bizim için gece kıyıya çıkma seçeneğini tamamen ortadan kaldırdı ve sabah ne yapacağımızda hâlâ bir muammaydı. Vahşilerden herhangi birinin eline düşmek bir aslan veya kaplanın eline düşmek kadar kötüydü, en azından bu tehlikeden de aynı derecede endişeliydik.

Her ne olursa olsun en kötü ihtimalle temiz su almak için kıyıya veya bir yere çıkmak zorundaydık çünkü teknede tek bir zırnık bile kalmamıştı, önemli olan doğru noktayı bulmaktı tabii.

Xury, eğer onun bir küp ile sahile gitmesine müsaade edersem doğru yeri bulup bana geri getireceğini söyledi. Ona neden onun gitmesi gerektiğini sordum, neden ben gitmemeliydim ve o teknede kalmamalıydı? Çocuk bana öyle bir cevap verdi ki onu sonsuza kadar sevememe neden oldu. Dedi ki, "Eğer yabani adamlar gelirse, beni yerler, sen kaçarsın." "Peki, Xury." dedim, "ikimiz beraber gideceğiz, eğer yabani adamlar gelirse onları öldüreceğiz ve ikimiz de yem olmayacağız." Ona bir somun ekmek ve aynı dolaptaki şişeden bir yudum içki verdim. Sandalı mümkün olduğunca kıyıya doğru çektik ve sığ sudan geçerek elimizde iki küpten başka bir şey olmadan kıyıya çıktık.

Nehirden doğru sandallarıyla gelebilecek vahşilerden korkarak sandalı görüş alanımdan çıkarmayı göze alamıyordum ama ülkenin bir buçuk kilometre yukarısından sallana sallana alçak kesimlere doğru bakan çocuğun yavaş yavaş bana doğru koşmaya başladığını gördüm. Bir vahşi tarafından takip edildiğini ya da yabani yaratıklardan korktuğunu düşünerek yardım etmek için ona doğru koştum. Yanına yaklaştıkça omuzundan sarkan, onun vurduğu bir yaratık gördüm, tavşana benziyordu ama farklı bir renge ve daha uzun bacaklara sahipti, eti de oldukça lezzetliydi. Buna ek olarak yüzünde bana çok güzel bir su noktası bulmanın ve hiç vahşi adam görmemesinin mutlu haberinin izlerini de taşıyordu. Ama daha sonra su için bu kadar zahmete girmemize gerek olmadığını gördük çünkü bulunduğumuz derenin biraz yukarısında, gelgit çıktığı zaman tatlı su bulmam mümkün oluyordu.

Neyse, küplerimizi suyla doldurduk, çocuğun öldürdüğü tavşanla güzel bir ziyafet çektik ve ülkenin o bölgesinde hiçbir insanoğlunun ayak izlerini göremeden yolumuza çıkmaya hazırlandık. Bu sahile daha önce yolculuk yaptığımdan, Ka-

narya ve Yeşil Burun adalarının nerede olduğunu çok iyi biliyordum. Ama hangi enlemde olduğumuzu ve tam olarak hangi enlemde olduklarını tam olarak bilmediğim veya hatırlamadığım için onları nerede arayacağımı ya da denizde ne zaman duracağımı bilmiyordum, aksi takdirde bu adalardan bazılarını şimdi kolayca bulabilirdim. Ancak İngilizlerin ticaret yaptığı bölgeye girene kadar bu sahil boyunca durursam en azından gemilerinden bazılarına alışılmış rotalarında denk gelip bizi rahatlatıp güvertelerine almaları yönünde umudum vardı.

Anlaşılan şu anda bulunduğum yer, Mağrib İmparatorluğu ile zenciler arasında bulunan el değmemiş ve vahşi yaratıklarla dolu olan yerdi. Zenciler Moralı korkusuyla burayı terk edip daha güneye kaçtılar ve Moralılar da buranın kuraklığı nedeniyle yaşanabilir bir yer olduğunu düşünmüyorlardı. Aslında orada yaşayan muazzam sayıda aslan, kaplan, leopar ve diğer öfkeli yaratıklardan dolayı her iki tarafta buradan kaçınıyordu. Bu yüzden Moralılar burayı yalnızca avlanmak için iki üç bin adamla giderek kullanıyorlardı. Biz de kıyı boyunca yaklaşık yüz altmış kilometre boyunca ıssız mı ıssız bir topraklardan başka bir şey görmedik ve gece boyunca da vahşi hayvanların uğultu ve kükremelerinden başka bir şey de duymadık.

Gündüz bir veya iki kez, Kanaryalar'daki Teneriffe Dağı'nın en yüksek tepesi olan Teneriffe Pico'sunu gördüğümü ve oraya ulaşma umuduyla dışarı çıkmayı ve denize açılmayı kafama koymuştum ama iki kez denedikten sonra ters rüzgârlarla tekrar içeri girmeye zorlandım, deniz de küçük teknem için çok yüksek geldiği için ilk başta planladığım rotamı sürdürmeye ve kıyı boyunca ilerlemeye karar verdim. Burayı terk ettikten sonra birkaç kez tatlı su almak için karaya çıkmak zorunda kaldım.

Özellikle bir keresinde sabahın erken saatlerinde oldukça yüksek bir kara parçasının altında demirledik ve gelgitlerin de yardımıyla kıyıya daha da yanaşmak için teknemizi sabit tutmaya çalıştık. Xury, gözleri benimkinden daha iyi gördüğü için yumuşak bir sesle beni çağırdı ve bana kıyıdan uza gitmemizin daha iyi olacağını söyledi. "Çünkü." dedi, "bak şurada. O tepenin yanında, uykuda korkunç bir canavar var uyumak." Gösterdiği yere baktım ve gerçekten de korkunç bir canavar gördüm, kıyının kenarında, üzerinden olduğu gibi sarkan tepenin gölgesinin altında olduğu gibi uzanan korkunç büyük bir aslandı. "Xury." dedim, "karaya çıkıp onu öldüreceksin." Xury, korkmuş görünüyordu ve "Ben mi öldüreceğim! Beni tek ısırmaya yer!" – Tek lokmada demek istemişti. Her neyse çocuğa başka bir şey söylemedim ama ona hareket etmeksizin uzanmasını işaret ettim ve en büyük tüfeğimizi aldım, içine bolca barut ve iki tane saçma doldurarak kenara koydum sonra başka bir tüfeği doldurdum ve üçüncüsüne (üç parça tüfeğimiz olduğu için) beş küçük mermi yükledim.

İlk parçayla onu başından vurmak için olabildiğince iyi nişan almaya çalışım ama o esnada bacağını burnunun biraz üstüne kaldırdığı için saçmalar bacağına dizinin tarafından çarptı ve kemiği kırdı. Ayağa kalktı, önce hırlamaya başladı ama ayağının kırıldığını fark edip yere düştü, ardından üç ayağının üzerine kalktı ve duyduğum en kötü kükremeyi yaptı. Kafasından vurmadığıma biraz şaşırdım açıkçası ancak hemen ikinci parçayı elime aldım ve hareket etmeye başlasa da tekrar ateş ettim ve onu kafasından vurdum ve onun sessizce yerde yatarken canı için çırpınmasından zevk aldım. Bunun üzerine Xury cesaretlendi ve kıyıya çıkmasına müsaade etmemi istedi. "Pekâlâ, git." dedim, çocuk da suya atladı ve bir eliyle küçük bir silah

alarak diğer eliyle de kıyıya doğru yüzdü ve yaratığa yaklaşarak silahın namlusunu kulağına dayadı ve onu başından vurdu ve onu öbür tarafa yolladı.

Bu bizim için gerçekten bir oyundu ama bir yiyecek değildi ve bize hiçbir faydası olmayan bir yaratık için üç barut yükü kaybederek onu vurduğum için bayağı üzülmüştüm. Fakat Xury ondan birkaç parça alacağını söyledi bu yüzden güverteye geri geldi ve benden el baltasını vermemi istedi. "Ne için, Xury?" dedim. "Kafasını keseceğim." dedi. Yine de Xury kafasını kesmeyi beceremedi ama bir ayağını keserek yanında getirdi, bu devasa bir parçaydı.

Bununla birlikte derisinin bizim için değerli olabileceğini düşündüm ve eğer becerebilirsem derisini yüzmeye karar verdim. Böylece Xury ve ben onun üzerinde çalışmaya gittik ama bu konuda gerçekten beceriksizdim ve Xury benden çok daha iyi işi çıkarıyordu. Gerçekten ikimizin de tüm gününü aldı ama kürkünü üzerinden almayı başardık ve kamaranın üzerine serdik, güneş onu iki gün içerisinde kuruttu ve sonrasında üzerine yatabileceğim bir şey olarak kullanmaya başladım.

ROBINSON CRUSOE

DANIEL DEFOE

Dünya edebiyatında yayınlanan ilk roman olarak görülen Daniel Defoe'nun kaleme aldığı Robinson Crusoe, aslına uygun çevirisi ile yayına hazırlandı. İngiliz yazar Defoe'nun 1791'de yayınladığı Robinson'un maceraları, kısa sürede onlarca baskıya ulaştı.

Defoe, ıssız adaya düşen Robinson'un yaşadıklarını anlatırken dünya tarihinde sömürgeciliğin nasıl başladığını da gözler önüne seriyor aslında.

Robinson, doğduğu topraklardan ve babasının ona sunduğu imkânlardan vazgeçer. Denizaşırı yolculuklar yaparken birkaç kez ölümden döner, esir düşer. Kurtulmak için de yine denizlere açılacaktır. Ancak yakalandığı fırtına onu ıssız bir adaya sürükler.

Yabani keçiler, kaplumbağalar, birbirinden farklı hayvanlar arasında varoluş sebeplerini sorgulayarak hayatta kalmayı başarır. Adasında kurduğu krallıkta, doğa ile uyum hâlinde yaşarken kendi sömürge halkını da toplayacaktır.

www.gnchyt.com

9 786254 471919

twitter.com/gnchyt
facebook.com/gnchyt